

فهرست قوانین

فصل اول: قوانین و مقررات خاص حقوقی ۱۹

- قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیرشیعه در محاکم مصوّب
۱۳۱۲/۰۴/۳۱ کمیسیون قوانین عدلیّه مجلس شورای ملی ۲۰
- قانون رسیدگی به دعاوی مطروحه راجع به احوال شخصیه و تعلیمات دینی
ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی مصوّب ۱۳۷۲/۰۴/۰۳ مجمع تشخیص
مصلحت نظام ۳۱
- قانون امور حسبی مصوّب ۱۳۱۹/۰۴/۰۲ ۳۲
- قانون تملک آپارتمان ها مصوّب ۱۳۴۳/۱۲/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی
(۱۳۷۵ به بعد) ۸۳
- آیین نامه اجرایی قانون تملک آپارتمانها مصوّب ۱۳۴۷/۰۲/۰۸ ۸۹
- آیین نامه زناشویی بانوان ایرانی با اتباع بیگانه غیر ایرانی مصوّب
۱۳۴۵/۰۷/۰۶ با اصلاحات بعدی ۹۵
- قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حجّ و اوقاف و امور خیریه مصوّب
۱۳۶۳/۱۰/۰۲ با اصلاحات و الحاقات (۱۳۷۵) ۹۷
- قانون پیش فروش ساختمان مصوّب ۱۳۸۹/۱۰/۱۲ ۱۱۹
- آیین نامه اجرایی قانون پیش فروش ساختمان مصوّب ۱۳۹۳/۰۳/۰۷ هیأت
وزیران ۱۲۵
- دستورالعمل راجع به افزایش بهای ترکه مصوّب ۱۳۸۲/۰۷/۰۶ ۱۳۲
- قانون راجع به تعیین قیم اتفاقی مصوّب ۱۳۱۶/۰۲/۲۶ ۱۳۳
- قانون روابط موجر و مستأجر مصوّب ۱۳۵۶/۰۵/۰۲ ۱۳۴
- فهرست شهرهای مشمول اجرای قانون روابط موجر و مستأجر مصوب سال
۱۳۵۶ در رابطه با محل کسب و پیشه یا تجارت موضوع ماده ۳۱ ۱۴۷
- قانون الحاق یک ماده به قانون روابط موجر و مستأجر مصوّب
۱۳۶۵/۰۸/۱۵ ۱۵۶

قانون روابط موجر و مستأجر مصوب ۱۳۶۲/۰۲/۱۳	۱۵۷
قانون روابط موجر و مستأجر مصوب ۱۳۷۶/۰۶/۰۵	۱۶۶
آیین نامه اجرایی قانون روابط موجر و مستأجر (۱۳۷۶) مصوب ۱۳۷۸/۰۲/۱۹	۱۶۹
قانون اجازه افتتاح حساب پس انداز برای اطفال مصوب ۱۳۵۷/۰۱/۲۱	۱۷۳
قانون اجازه تأسیس مطب مصوب ۱۳۶۲/۰۵/۱۸	۱۷۵
قانون اجرای احکام مدنی مصوب ۱۳۵۶/۰۸/۰۱	۱۷۶
قانون استفاده بعضی از دستگاه ها از نماینده حقوقی در مراجع قضایی و معافیت بنیاد شهید انقلاب اسلامی و کمیته امداد امام خمینی (ره) از پرداخت هزینه دادرسی مصوب ۱۳۷۴/۰۳/۰۷	۲۰۲
قانون اعتبار گواهی بنیاد شهید انقلاب اسلامی در خصوص صدور حکم موت فرضی غایبان مفقودالاثراثر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در محاکم صالح مصوب ۱۳۷۶/۰۱/۲۰	۲۰۴
قانون افراز و فروش املاک مشاع مصوب ۱۳۵۷/۰۸/۲۲	۲۰۵
قانون الحاق یک تبصره به ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی مصوب ۱۳۷۶/۰۲/۱۳	۲۰۸
قانون استفساریه تبصره ذیل ماده (۱۰۸۲) قانون مدنی مصوب ۱۳۷۶	۲۱۰
مصوب ۱۳۸۴/۰۲/۲۷	۲۱۰
طرح انتخاب وکیل توسط اصحاب دعوی مصوب ۱۳۷۰/۰۷/۱۱	مجمع
تشخیص مصلحت نظام	۲۱۱
قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۰۹/۰۱	۲۱۲
قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵/۰۲/۲۰	۲۲۹
قانون بیمه مصوب ۱۳۱۶/۰۲/۰۷	۲۶۷
قانون پیوند اعضای بیماران فوت شده یا بیمارانی که مرگ مغزی آنان مسلم است مصوب ۱۳۷۹/۰۱/۱۷	۲۷۳
قانون تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۱۷	۲۷۶
قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب ۱۳۵۲/۱۰/۰۶	۳۰۳
قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲/۰۳/۲۵	۳۰۵
آیین نامه اداره جلسات هیأت عمومی و هیأت های تخصصی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۰۴	۳۳۱
رییس قوه قضاییه	

قانون تصدیق انحصار وراثت مصوب ۱۳۰۹/۰۷/۱۴	۳۴۱
قانون اصلاح قانون تعیین تکلیف تابعیت فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۰۲	۳۴۵
قانون تعیین حدود مسئولیت شرکت‌های هواپیمایی ایرانی مصوب ۱۳۹۱/۰۵/۱۱	۳۴۶
قانون تفسیر چگونگی امهال وام مصوب ۱۳۹۶/۱۲/۲۰	۳۴۷
قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶/۰۸/۰۷	۳۴۸
قانون صدور چک مصوب (۱۳۵۵/۰۴/۱۶) به همراه اصلاحات مصوب الحاقات ۱۳۷۲/۰۸/۱۱	۳۶۷
قانون چک‌های تضمین شده مصوب ۱۳۳۷/۰۴/۲۲	۳۹۰
قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۰۴	۳۹۱
قانون حمایت از حقوق کنندگان مصوب ۱۳۸۸/۰۷/۱۵	۳۹۴
قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان خودرو مصوب ۱۳۸۶/۰۳/۲۳	۴۰۳
آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان خودرو مصوب ۱۳۹۵/۰۱/۲۲ «هیأت وزیران به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت»	۴۰۷
قانون حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۹۶/۱۲/۲۰	۴۲۱
قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست مصوب ۱۳۹۲/۰۶/۳۱	۴۳۳
قانون حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی مصوب ۱۳۹۶/۱۱/۱۸	۴۴۶
قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸/۱۰/۱۱	۴۵۲
قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۰۱	۴۶۰
آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۲۷	۴۷۴
قانون حمایت قضایی از بسیج مصوب ۱۳۷۱/۱۰/۰۱	۴۹۰
قانون راجع به اموال غیر منقول اتباع خارجی مصوب ۱۳۱۰/۰۳/۱۶	۴۹۴
قانون راجع به ترجمه اظهارات و اسناد در محاکم و دفاتر رسمی مصوب ۱۳۱۶/۰۳/۲۰	۴۹۶
قانون راجع به حفظ آثار ملی مصوب ۱۳۰۹/۸/۱۲	۴۹۸

قانون راجع به خیانت ولیّ قهری مصوّب ۱۳۱۳/۰۹/۰۱.....	۵۰۲
قانون راجع به دلالتان مصوّب ۱۳۱۷/۱۲/۰۷.....	۵۰۳
قانون راجع به رشد متعاملین مصوّب ۱۳۱۳/۰۶/۱۳.....	۵۰۶
قانون سقط درمانی مصوّب ۱۳۸۴/۰۳/۱۰.....	۵۰۷
«دستورالعمل اجرایی قانون سقط درمانی» مصوب ۱۳۸۴/۳/۱۰ مجلس شورای اسلامی.....	۵۰۸
قانون شوراهاى حلّ اختلاف مصوّب ۱۳۹۴/۰۸/۱۰.....	۵۱۲
آیین‌نامه اجرایی قانون شوراهاى حل اختلاف مصوّب ۱۳۹۵/۰۴/۱۰.....	۵۲۳
قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مصوّب ۱۳۷۳/۰۴/۱۹.....	۵۳۳
قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوّب ۱۳۸۱/۰۱/۱۸.....	۵۳۷
آیین‌نامه اجرایی قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوّب ۱۳۸۷/۰۲/۰۷.....	۵۵۳
قانون گذرنامه مصوّب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰.....	۵۶۹
قانون راجع به الحاق ماده واحده به قانون گذرنامه (مصوّب ۱۳۵۱) مصوّب ۱۳۶۰/۱۰/۱۶.....	۵۸۳
قانون الحاق ماده واحده به قانون گذرنامه مصوّب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ اصلاحی.....	۵۸۴
قانون مجازات عبور دهندگان اشخاص غیرمجاز از مرزهای کشور و اصلاح بعضی از مواد قانون گذرنامه و قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران مصوّب ۱۳۶۷/۰۷/۱۴.....	۵۸۵
قانون رسیدگی فوری به خسارات ناشیه از تصادفات رانندگی به وسیله نقلیه موتوری مصوّب ۱۳۴۵/۹/۱۳.....	۵۸۸
قانون مستثنی شدن شهرداریهای کشور در واگذاری قسمتی از پارکها و میادین و اموال عمومی اعمّ از عرصه و اعیان از شمول قوانین مربوط به مالک و مستأجر مصوّب ۱۳۸۹/۰۴/۰۲.....	۵۸۹
قانون مسئولیت مدنی مصوّب ۱۳۳۹/۰۲/۰۷.....	۵۹۰
قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوّب ۱۳۹۳/۰۷/۱۵.....	۵۹۴
قانون نحوه اهدای جنین به زوجین نابارور مصوّب ۱۳۸۲/۰۴/۲۹.....	۶۰۲
قانون نحوه پرداخت محکوم‌به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی مصوّب ۱۳۶۵/۰۸/۱۵.....	۶۰۵
قانون نحوه تقویم ابنیه، املاک و اراضی مورد نیاز شهرداری‌ها مصوّب ۱۳۷۰/۰۸/۲۸.....	۶۰۷

قانون نظارت بر رفتار قضات مصوب ۱۳۹۰/۰۷/۲۷	۶۰۹
آیین‌نامه نحوه جذب، گزینش و کارآموزی داوطلبان تصدی امر قضاء و استخدام قضات مصوب ۱۳۹۲/۰۲/۲۶	۶۲۳
قانون نقل و انتقال دوره‌ای قضات مصوب ۱۳۷۵/۱۱/۲۸	۶۳۵
تعرفه هزینه های ایاب و ذهاب و حق الزحمه اشخاص مذکور در ماده ۳۰۲ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب (در امور کیفری) مصوب ۱۳۷۸/۰۶/۲۸	۶۳۷
لائحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷	۶۳۹
قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶	۶۴۵
قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی مصوب ۱۳۱۸/۰۴/۲۴	۶۶۱
قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۰۳	۶۷۶
قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶	۶۹۳
قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۸۱/۰۹/۲۵	۷۰۹
قانون داوری تجاری بین‌المللی مصوب ۱۳۷۶/۰۶/۲۶	۷۱۱
قانون راجع به ثبت شرکتها مصوب ۱۳۱۰/۰۳/۱۱	۷۲۵
قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت مصوب ۱۳۷۶/۰۶/۳۰	۷۳۴
آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت مصوب ۱۳۷۷/۰۵/۱۸	۷۳۸
قانون تأمین زنان و کودکان بی سرپرست مصوب ۱۳۷۱/۰۸/۲۴	۷۴۵
قانون راجع به منع توقیف اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداریها مصوب ۱۳۶۱/۰۲/۱۴	۷۴۸
قانون راجع به منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲	۷۴۹
قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری مصوب ۱۳۶۱/۰۲/۱۴	۷۵۲
قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای خارجی مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۱۴	۷۵۴
قانون مستثنی بودن مصوبات مربوط به آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی از موضوع ماده ۲ قانون مدنی مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۰۷	۷۵۸
قانون ممنوعیت بکارگیری بازنشستگان مصوب ۱۳۹۵/۰۲/۲۰ با اصلاحات ۱۳۹۷	۷۵۹
قانون منع ازدواج کارمندان وزارت امور خارجه با اتباع بیگانه مصوب ۱۳۴۵/۱۰/۲۵	۷۶۳

قانون واگذاری قیومت محجوران تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور به سازمان مذکور تا زمان تعیین قیّم توسط دادگاه صالح مصوّب	۱۳۷۶/۰۴/۲۹
۷۶۴.....	
آئین‌نامه استملاک اتباع خارجه مصوّب ۱۳۲۸ هیأت وزیران.....	۷۶۵.....
آئین نامه ازدواج مردان ایرانی با زنان خارجی آواره (دارنده کارت هویت ویژه اتباع خارجی) مصوّب ۱۳۸۲/۰۱/۱۲.....	۷۶۸.....
آئین نامه تعیین مرجع گواهی وکالت در دعاوی در ممالکی که دولت ایران در آن نمایندگی سیاسی یا کنسولی ندارد مصوّب ۱۳۵۲/۰۳/۱۹.....	۷۶۹.....
آئین نامه چگونگی تملک اموال غیر منقول توسط اتباع خارجی غیر مقیم در جمهوری اسلامی ایران مصوّب ۱۳۷۴/۰۹/۱۹.....	۷۷۰.....
آیین‌نامه اجرایی قانون نظارت بر رفتار قضات مصوّب ۱۳۹۲/۰۲/۳۰.....	۷۷۲.....
آیین نامه طرز اجرای آرای قطعی هیأت‌های تشخیص حل و اختلاف موضوع ماده (۱۶۶) قانون کار مصوّب ۱۳۷۰/۰۳/۱۲.....	۷۸۱.....
آیین نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۵) مکرر قانون صدور چک مصوّب ۱۳۹۸/۰۶/۰۶.....	۷۸۳.....
قانون راجع به قنوات مصوّب ۱۳۰۹/۰۶/۰۶.....	۷۸۷.....
قانون زمین شهری مصوّب ۱۳۶۶/۰۶/۲۲.....	۷۹۰.....
قانون محل مطب پزشکان مصوّب ۱۳۶۶/۱۰/۲۰.....	۷۹۸.....
قانون معادن مصوّب ۱۳۷۷/۰۳/۲۳.....	۷۹۹.....
قانون نحوه وصول مطالبات بانکها مصوّب ۱۳۶۸/۱۰/۰۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام.....	۸۱۷.....
قانون ابطال اسناد فروش رقبات، آب و اراضی موقوفه مصوّب ۱۳۶۳/۰۱/۲۸.....	۸۱۸.....
قانون اجازه ثبت شعبه یا نمایندگی شرکتهای خارجی مصوّب ۱۳۷۶/۰۸/۲۱.....	۸۲۰.....
۸۲۰.....	
قانون استفساریه ماده ۹۸۲ قانون مدنی مصوّب ۱۳۷۲/۰۷/۲۷.....	۸۲۳.....
قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوّب ۱۳۷۰/۰۶/۱۳.....	۸۲۴.....
۸۲۴.....	
قانون تاسیس سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی و اساسنامه آن مصوّب ۱۳۷۰/۱۰/۲۴.....	۸۵۱.....
قانون تشویق احداث و عرضه واحدهای مسکونی استیجاری مصوّب ۱۳۷۷/۰۳/۲۴.....	۸۶۱.....
۸۶۱.....	
قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مصوّب ۱۳۸۰/۱۲/۱۹.....	۸۶۵.....

قانون تعیین وضعیت املاک واقع در طرحهای دولتی و شهرداری‌ها مصوب	۱۳۶۷/۰۸/۲۹	۸۸۱
قانون تفسیر ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری در رابطه با قانون فهرست		
نهادهای و مؤسسات عمومی غیر دولتی مصوب ۱۳۷۴/۰۷/۱۱	۱۳۷۴/۰۷/۱۱	۸۸۳
قانون تفسیر ماده (۵۰۵) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب		
(در امور مدنی) مصوب ۱۳۹۶/۰۸/۰۳ مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۶/۰۸/۰۳	۸۸۴
قانون حفظ اعتبار اسناد سجلی و جلوگیری از تزلزل آنها مصوب		
۱۳۶۷/۱۱/۰۲	۱۳۶۷/۱۱/۰۲	۸۸۵
قانون راجع به ثبت و گزارش اجباری بیماریهای سرطانی مصوب		
۱۳۶۳/۰۷/۰۵	۱۳۶۳/۰۷/۰۵	۸۸۶
قانون راجع به خدمت نیمه وقت بانوان مصوب ۱۳۶۲/۰۹/۱۰	۱۳۶۲/۰۹/۱۰	۸۸۷
قانون عدم الزام سپردن وثیقه ملکی به بانکها و دستگاهها و سایر مؤسسات و		
شرکتهای دولتی به منظور تسهیل امر سرمایه گذاری و ایجاد اشتغال بیشتر		
در طرحهای تولیدی و صادراتی مصوب ۱۳۸۰/۰۳/۲۷	۱۳۸۰/۰۳/۲۷	۸۸۸
قانون مربوط به واگذاری منافع و تخلیه اماکن، غرف و دکه های واقع در		
مراکز اقامتی و مراکز سیاحتی و تفریحی تحت نظارت و سرپرستی بنیاد		
مستضعفان و جانبازان و بنیاد شهید انقلاب اسلامی، سازمان ایرانگردی و		
جهانگردی و نیروهای مسلح مصوب ۱۳۷۸/۱۲/۰۳	۱۳۷۸/۱۲/۰۳	۸۹۰
لایحه قانونی خرید اراضی و املاک مورد احتیاج دولت و شهرداری‌ها		
مصوب ۱۳۵۸/۰۹/۰۳ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران	۱۳۵۸/۰۹/۰۳	۸۹۱
لایحه قانونی راجع به معافیت بنیاد مستضعفان از پرداخت هزینه دادرسی		
در تمام مراجع قضایی مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷	۱۳۵۸/۱۱/۱۷	۸۹۵
لایحه قانونی ممنوعیت خروج بدهکاران بانکها مصوب ۱۳۵۹/۰۲/۲۰	۱۳۵۹/۰۲/۲۰	۸۹۶
لایحه قانونی نحوه تخلیه ساختمانهای استیجاری وسیله وزارتخانه‌ها و شرکتهای		
و سازمانهای دولتی مصوب ۱۳۵۸/۰۴/۳۱	۱۳۵۸/۰۴/۳۱	۸۹۷
لایحه قانونی واگذاری و تخلیه اماکن و محلها در فرودگاههای کشور مصوب		
۱۳۵۸/۰۶/۲۷	۱۳۵۸/۰۶/۲۷	۸۹۸
ماده واحده «خروج تصمیمات و آرای صادره از هیأتها و کمیته‌های تخصصی		
وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و		
سایر مراکز آموزشی و پژوهشی در خصوص امور و شئون علمی، آموزشی و		
پژوهشی از شمول صلاحیت دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضائی»		
مصوب ۱۳۸۷/۰۶/۱۲	۱۳۸۷/۰۶/۱۲	۹۰۰

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص «حق کسب یا پیشه یا تجارت» مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۲۵.....	۹۰۲
آئین نامه حق الزحمه داوری موضوع ماده ۴۹۸ قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی (مصوب ۱۳۷۹)	مصوب
۱۳۸۰/۰۹/۲۰ ریس قوه قضاییه.....	۹۰۳
آئین نامه رویه شناسایی مشکوک التابین و مدعیان تابعیت ایران مصوب ۱۳۸۲/۰۶/۰۳.....	۹۰۵
آیین نامه نحوه پرداخت تسهیلات قرض الحسنه به مستأجران کم درآمد مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۰۲ مصوبات هیات وزیران.....	۹۰۶
تصویبنامه در خصوص آزمایش تالاسمی قبل از ازدواج مصوب ۱۳۷۶/۰۱/۱۰.....	۹۰۷
قانون حمایت قضایی از کارکنان دولت و پرسنل نیروهای مسلح مصوب ۱۳۷۶/۰۷/۲۹.....	۹۰۸
کنوانسیون شناسائی و اجرای احکام داوری بین المللی نیویورک ۱۹۵۸.. ۹۱۱	۹۱۱
قانون تنظیم خانواده و جمعیت مصوب ۱۳۷۳/۰۲/۲۶.....	۹۱۸
لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری مصوب ۱۳۳۳/۱۲/۰۵.....	۹۲۱
آیین نامه لایحه قانونی استقلال کانون وکلا دادگستری مصوب ۱۳۳۴	مصوب
وزارت دادگستری.....	۹۳۲
قانون تشکیل صندوق حمایت وکلا و کارگشایان دادگستری مصوب ۱۳۵۵/۱۰/۲۹.....	۹۴۸
قانون وکالت مصوب ۱۳۱۵/۱۱/۲۵.....	۹۵۱
نظامنامه قانون وکالت مصوب ۱۳۱۶/۰۳/۱۹.....	۹۶۰
قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری مصوب ۱۳۷۶/۰۱/۱۷.....	۹۶۵

فصل دوم: قوانین و مقررات خاص کیفری ۹۶۹.....

قانون راجع به استرداد مجرمین مصوب ۱۳۳۹/۰۲/۱۴ (کمیسیون مشترک دادگستری مجلسین).....	۹۷۰
قانون راجع به مجازات حمل چاقو و انواع سلاح سرد و اخلاص در نظم و امنیت و آسایش عمومی مصوب ۱۳۳۶/۰۳/۲۸.....	۹۷۹
قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت های غیرمجاز می نمایند مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۱۶.....	۹۸۱
قانون احترام به آزادیهای مشروع و حفظ حقوق شهروندی مصوب ۱۳۸۳/۰۲/۱۳.....	۹۸۶

قانون ارتقای سلامت اداری مصوب ۱۳۹۰/۰۸/۰۷.....	۹۹۱
قانون استفساریه نسبت به کلمه اهانت ، توهین و یا هتک حرکت مندرج در مقررات جزائی مواد (۵۱۳)، (۵۱۴)، (۶۰۸)، (۶۰۹) قانون مجازات اسلامی و بندهای (۷) و (۸) ماده (۶) و مواد (۲۶) و (۲۷) قانون مطبوعات مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۰۴.....	۱۰۱۱
قانون بکارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۱۸.....	۱۰۱۲
قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب ۱۳۹۶/۰۵/۳۱.....	۱۰۱۸
قانون تشدید مجازات جاعلین اسکناس و واردکنندگان، توزیع کنندگان و مصرف کنندگان اسکناس معقول مصوب ۱۳۶۸/۰۱/۲۹ مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام اسلامی.....	۱۰۲۱
قانون تشکیل هیأت های انضباطی رسیدگی به شکایات و تخلفات کارکنان نیروهای مسلح مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۲۴.....	۱۰۲۲
قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۶۷/۰۸/۰۳ با اصلاحات بعدی. ۱۰۳۵.....	۱۰۳۵
قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۷/۰۹/۱۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام.....	۱۰۶۲
آئین نامه اجرایی قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۸/۰۳/۱۹ رئیس قوه قضائیه.....	۱۰۶۹
قانون تشکیل دادگاه های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳/۰۴/۱۵.....	۱۰۷۳
آیین نامه اصلاحی قانون تشکیل دادگاه های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۸۱/۱۱/۰۹.....	۱۰۸۱
قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۰۸.....	۱۰۹۰
قانون راجع به ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران مصوب ۱۳۱۰/۰۲/۱۹.....	۱۱۱۹
قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۰۹/۰۷.....	۱۱۲۶
آیین نامه اجرایی قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۳/۰۶/۲۷.....	۱۱۳۷
هیأت وزیران.....	۱۱۳۷
قانون تعیین حدود وظایف و اختیارات و مسئولیتهای ریاست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۵/۰۸/۲۲.....	۱۱۴۸
قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر مصوب ۱۳۹۴/۰۱/۲۳.....	۱۱۵۲

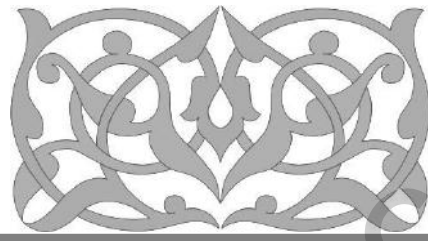
قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۴/۰۸/۰۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام.....	۱۱۶۲
قانون کیفر بزه‌های مربوط به راه آهن مصوب ۱۳۲۰/۰۱/۳۱.....	۱۱۶۶
قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۰۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی ۱۳۹۷/۰۷/۰۳.....	۱۱۷۱
آیین‌نامه سجل قضایی مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۹ رئیس قوه قضاییه.....	۱۱۸۲
آیین‌نامه اجرایی قانون مجازات استفاده‌کنندگان غیرمجاز از آب، برق، تلفن، فاضلاب و گاز مصوب ۱۳۹۷/۰۵/۲۸ (هیأت وزیران).....	۱۱۸۹
قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم مصوب ۱۳۹۴/۱۱/۱۳ با اصلاحات ۱۳۹۷/۰۴/۳۱.....	۱۱۹۲
قانون مبارزه با قاچاق انسان مصوب ۱۳۸۳/۰۴/۲۸.....	۱۲۰۵
قانون مجازات اخلاک‌گران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹/۰۹/۱۹.....	۱۲۰۷
استجازه رییس قوه قضائیه در خصوص نحوه رسیدگی به جرایم اخلاک‌گران در نظام اقتصادی کشور و موافقت مقام معظم رهبری با آن مورخ ۱۳۹۷/۰۵/۲۰.....	۱۲۱۱
قانون مجازات استفاده غیرمجاز از عناوین علمی مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۱۶.....	۱۲۱۴
قانون مجازات استفاده‌کنندگان غیرمجاز از آب، برق، تلفن، فاضلاب و گاز مصوب ۱۳۹۶/۰۳/۱۰.....	۱۲۱۶
قانون مجازات اشخاصی که مال غیر را به عوض مال خود معرفی می‌نمایند مصوب ۱۳۰۸/۰۲/۳۱.....	۱۲۱۸
قانون مجازات اشخاصی که برای بردن مال غیر تبانی مینمایند مصوب ۱۳۰۷/۰۵/۰۳.....	۱۲۱۹
قانون مجازات اعمال نفوذ برخلاف حق و مقررات قانونی مصوب ۱۳۱۵/۰۹/۲۹.....	۱۲۲۰
قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سرّی دولتی مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۲۹.....	۱۲۲۱
قانون مجازات تبانی در معاملات دولتی مصوب ۱۳۴۸/۰۳/۱۹.....	۱۲۲۳
قانون مجازات خودداری از کمک به مصدومین و رفع مخاطرات جانی مصوب ۱۳۵۴/۰۳/۰۵.....	۱۲۲۴
قانون مجازات راجع به انتقال مال غیر مصوب ۱۳۰۸/۰۱/۰۵.....	۱۲۲۷

قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز مصوب ۱۳۹۰/۰۶/۰۷.....	۱۲۳۱
آیین نامه اجرایی قانون مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۰۸.....	۱۲۳۶
قانون ممنوعیت بازداشت کسانی که مصدومین را به مراکز درمانی منتقل می‌نمایند مصوب ۱۳۸۰/۰۲/۰۳.....	۱۲۴۵
قانون مطبوعات مصوب ۱۳۶۴/۱۲/۲۲.....	۱۲۴۶
آیین‌نامه اجرایی قانون مطبوعات مصوب ۱۳۹۵/۰۶/۰۳.....	۱۲۶۱
قانون تعیین تکلیف هیات منصفه مطبوعات مصوب ۱۳۸۷/۰۵/۲۰.....	۱۲۷۰
قانون ممنوعیت بکارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره مصوب ۱۳۷۳/۱۱/۲۳.....	۱۲۷۵
قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۱۱.....	۱۲۸۰
قانون موقت راجع به اشخاصی که مال غیر را انتقال می دهند و یا تملک می کنند و مجازات آنها مصوب ۱۳۰۱/۰۳/۰۲ مصوب کمیسیون قوانین عدلیه مورخ دوم جوزا ۱۳۰۲ شمسی.....	۱۲۸۲
قانون هواپیمایی کشوری مصوب ۱۳۲۸/۰۵/۰۱.....	۱۲۸۳
قانون وظایف و اختیارات رئیس قوه قضائیه مصوب ۱۳۷۸/۱۲/۰۸.....	۱۲۹۲
لایحه قانونی راجع به رفع تجاوز و جبران خسارات وارده به املاک مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران.....	۱۲۹۴
آیین نامه اجرایی احراز عنوان ضابط دادگستری مصوب ۱۳۹۸/۰۶/۰۱.....	۱۲۹۵
رئیس قوه قضائیه.....	۱۲۹۵
آیین نامه اجرایی حدود اختیارات، شرح وظایف و چگونگی بررسی صحنه جرم مصوب ۱۳۹۶/۰۶/۲۸ رئیس قوه قضائیه.....	۱۳۰۱
آیین نامه اجرایی شیوه استقرار و اجرای وظایف معاونت اجرای احکام کیفری یا واحدی از آن در زندانها و مؤسسات کیفری مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۲۴ رئیس قوه قضائیه.....	۱۳۰۹
آیین نامه اجرایی حمایت از شهود و مطلعان مصوب ۱۳۹۴/۱۰/۲۶.....	۱۳۱۵
آیین نامه اجرایی شیوه نگهداری اموال توقیف شده مصوب ۱۳۹۴/۱۰/۲۶.....	۱۳۲۰
.....	۱۳۲۰
آیین نامه اجرایی ماده (۷۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۳/۰۶/۰۵.....	۱۳۲۶
.....	۱۳۲۶
آیین نامه راجع به نحوه اجرای مجازاتهای تکمیلی موضوع ماده ۲۳ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۲۶.....	۱۳۳۱

آیین نامه شیوه اجرای قرارهای نظارت و تأمین قضایی مصوب ۱۳۳۸/۰۱/۲۲ رئیس قوه قضائیه.....	۱۳۳۸
آیین نامه شیوه رسیدگی و اجرای آرای کمیسیونهای استانی و ملی جبران خسارت ناشی از بازداشت مصوب ۱۳۹۵/۱۰/۰۴ رئیس قوه قضائیه.....	۱۳۴۵
آیین نامه کمیسیون عفو و تخفیف مجازات محکومین مصوب ۱۳۸۷/۰۹/۱۲ رئیس قوه قضائیه.....	۱۳۵۲
آیین نامه میانجیگری در امور کیفری مصوب ۱۳۹۴/۰۹/۰۸.....	۱۳۶۰
آیین نامه نحوه استفاده از سامانه های رایانه ای یا مخابراتی مصوب ۱۳۹۵/۰۵/۲۴ رئیس قوه قضائیه.....	۱۳۶۸
آیین نامه جمع آوری و استنادپذیری ادله الکترونیکی مصوب ۱۳۹۳/۰۵/۱۲	۱۳۷۶
آیین نامه نحوه بازرسی، نظارت و ارزشیابی رفتار و عملکرد قضات مصوب ۱۳۹۲/۰۳/۰۸ رئیس قوه قضائیه.....	۱۳۸۶
قانون نحوه فعالیت احزاب و گروه های سیاسی مصوب ۱۳۹۴/۱۱/۰۴ مجلس شورای اسلامی (مصوب ۱۳۹۵/۰۸/۰۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام).....	۱۳۹۲
قانون نظارت بر ذبح شرعی مصوب ۱۳۸۷/۱۲/۱۴.....	۱۴۰۸
قانون تعاون قضایی مصوب ۱۳۰۹/۰۴/۲۴.....	۱۴۱۱
قانون شکار و صید مصوب ۱۳۴۶/۰۳/۱۶.....	۱۴۱۲
آیین نامه اجرایی قانون شکار و صید مصوب ۱۳۴۶/۱۰/۰۹ هیات وزیران	۱۴۲۱
آیین نامه حقوق و تکالیف دارندگان پروانه قرق های اختصاصی مصوب ۱۳۹۵/۱۰/۲۸.....	۱۴۲۵
قانون راجع به جلوگیری از احتکار مصوب ۱۳۲۰/۱۲/۲۷.....	۱۴۲۸
قانون تشدید مجازات محتکران و گرانفروشان مصوب ۱۳۶۷/۰۱/۲۳.....	۱۴۳۲
قانون نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۳/۰۵/۱۷.....	۱۴۳۴
قانون شمول اجرا قانون نحوه اجرا اصل ۴۹ قانون اساسی در مورد ثروتهای ناشی از احتکار و گرانفروشی و قاچاق مصوب ۱۳۶۸/۱۱/۲۹.....	۱۴۳۹
آیین نامه دادرها و دادگاه های ویژه روحانیت مصوب ۱۳۶۹/۰۵/۱۴	۱۴۴۰
آئین نامه اجرایی ایجاد دفاتر خدمات الکترونیک قضایی و کانون آنها مصوب ۱۳۹۶/۱۲/۲۶.....	۱۴۵۰

آیین نامه ارائه خدمات الکترونیک قضایی مصوب ۱۳۹۱/۰۳/۲۲.....	۱۴۵۹
آیین نامه اجرایی «مراقبت‌های الکترونیکی» از سوی رئیس قوه قضاییه مصوب ۱۳۹۷/۰۴/۱۱.....	۱۴۶۲
دستورالعمل فوریت‌های قضایی و نحوه عملکرد واحد کشیک مصوب ۱۳۹۵/۱۰/۰۴.....	۱۴۶۸
قانون جرایم رایانه ای مصوب ۱۳۸۸/۰۳/۰۵.....	۱۴۷۲
قانون جرم سیاسی مصوب ۱۳۹۵/۰۲/۲۰.....	۱۴۸۸
قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۰۳.....	۱۴۹۱
قانون تخلفات، جرائم و مجازات‌های مربوط به اسناد سجلی و شناسنامه مصوب ۱۳۷۰/۰۵/۱۰.....	۱۵۳۶
قانون تشدید مجازات ربایندگان اشخاص مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۱۸.....	۱۵۴۰
قانون تعیین حدود صلاحیت دادسرا و دادگاه‌های نظامی کشور.....	۱۵۴۲
قانون راجع به مجازات اخلاک‌گران در صنایع نفت ایران مصوب ۱۳۳۶/۰۷/۱۶.....	۱۵۴۵
قانون رسیدگی به تخلفات و جرایم در آزمون‌های سراسری مصوب ۱۳۸۴/۰۷/۰۶.....	۱۵۴۹
قانون مجازات اخلاک‌کنندگان در امنیت پرواز هواپیما و خرابکاری در وسائل و تأسیسات هواپیمایی مصوب ۱۳۴۹/۱۲/۰۴.....	۱۵۵۷
قانون مجازات افشای سؤالات امتحانی مصوب ۱۳۴۹/۰۳/۱۷.....	۱۵۵۹
قانون مجازات عاملین متخلف در امر حمل و نقل کالا مصوب ۱۳۶۷/۰۱/۲۳.....	۱۵۶۰
قانون مجازات متخلفین از تعرفه نرخ حمل کالا و مسافر مصوب ۱۳۶۷/۰۱/۲۳.....	۱۵۶۲
قانون مربوط به تشدید مجازات سرقت مسلحانه مصوب ۱۳۳۸/۱۰/۰۵.....	۱۵۶۴
قانون مربوط به مجازات پاشیدن اسید مصوب ۱۳۳۷/۱۱/۱۹.....	۱۵۶۵
قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و مجازات فروشندگان لباس‌هایی که استفاده از آنها در ملاء عام خلاف شرع است و یا عفت عمومی را جریحه دار می‌کند مصوب ۱۳۶۵/۱۲/۲۸.....	۱۵۶۶
آیین رسیدگی به شکایت در کشتی مصوب ۱۳۹۴/۰۳/۳۱ هیأت وزیران	۱۵۶۹
آیین نامه اجرایی حدود اختیارات، شرح وظایف و چگونگی بررسی صحنه جرم مصوب ۱۳۹۶/۰۶/۲۸ رئیس قوه قضائیه.....	۱۵۷۲

آیین نامه میانجیگری در امور کیفری مصوب ۱۳۹۵/۰۷/۲۸ هیأت وزیران	۱۵۷۹
قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۹۰/۰۸/۰۷	۱۵۸۵
مجمع تشخیص مصلحت نظام ۱۳۴۵/۱۱/۲۵	۱۶۰۵
قانون استفاده از بی سیم‌های اختصاصی و غیر حرفه‌ای (آماتوری) مصوب	۱۳۵۲/۱۲/۰۶
قانون اصلاح قانون جلوگیری از تصرف عدوانی مصوب	۱۶۰۹
قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۰۶	۱۶۱۳
قانون پیشگیری از وقوع جرم مصوب ۱۳۹۴/۰۶/۲۱	۱۶۲۶
قانون راجع به تشدید مجازات سارقین مسلح که وارد منزل یا مسکن	۱۳۳۳/۰۳/۲۵
اشخاص شوند مصوب	۱۶۲۹
قانون ضرورت اخذ مجوز برای ساخت، خرید و فروش، نگهداری، تبلیغ و	۱۳۷۹/۱۲/۱۵
استفاده از دستگاه فلزیاب مصوب	۱۶۳۰
قانون لزوم بازرسی و انگشت نگاری از اتباع آمریکایی در مبادی ورودی	۱۳۸۵/۰۸/۲۸
کشور مصوب	۱۶۳۳
قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی مصوب ۱۳۷۲/۰۴/۲۷	۱۶۳۴
ماده واحده قانون تشدید مجازات کبوترپرانی مصوب ۱۳۵۱/۰۳/۱۵	۱۶۳۵
قانون استفاده از نظر افسران راهنمایی در تصادفات وسایط نقلیه مصوب	۱۳۶۴/۰۹/۰۷
۱۶۳۶	
قانون مربوط به مواد روان گردان (پسیکو تروپ) مصوب ۱۳۵۴/۰۲/۰۸	۱۶۳۷
آیین نامه نحوه اجرای احکام حدود، سلب حیات، قطع عضو، قصاص نفس و	
عضو و جرح، دیات، شلاق، تبعید، نفی بلد، اقامت اجباری و منع از اقامت در	
محل یا محل‌های معین مصوب ۱۳۹۸/۰۳/۲۶ رییس قوه قضاییه	۱۶۴۲
قانون تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن مصوب	۱۳۹۸/۰۷/۲۱
۱۶۶۹	
قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹/۰۲/۲۳	۱۶۷۱

فصل اول:
قوانین و مقررات خاص حقوقی

avabook.com

**قانون اجازه رعایت احوال شخصیه
ایرانیان غیر شیعه در محاکم^۱
مصوب ۱۳۱۲/۰۴/۳۱ کمیسیون قوانین عدلیه
مجلس شورای ملی**

ماده واحده

نسبت به احوال شخصیه و حقوق ارثیه و وصیت ایرانیان غیر شیعه که مذهب آنان به رسمیت شناخته شده محاکم باید قواعد و عادات مسلمه متداوله در مذهب آنان را جز در مواردی که مقررات قانون راجع به انتظامات عمومی باشد به طریق ذیل رعایت نمایند:

۱. در مسائل مربوط به نکاح و طلاق، عادات و قواعد مسلمه متداوله در مذهبی که شوهر پیرو آن است.
۲. در مسائل مربوط به ارث و وصیت، عادات و قواعد مسلمه متداوله در مذهب متوفی.

۱. منتشر شده در مجموعه قوانین سال ۱۳۱۲، ج ۱، ص ۶۶.

❖ به مقررات احوال شخصیه مسیحیان پروتستان ایران مصوب ۱۳۸۷/۰۷/۰۳ مراجعه نمایید.

❖ رأی وحدت رویه شماره ۳۷ مورخ ۱۳۶۳/۰۹/۱۹ (چکیده رأی: لزوم رعایت قواعد و عادات مسلم ایرانیان غیر شیعه از طرف محاکم (جز در مواردی که مقررات راجع به نظم عمومی باشد))

«نظر به اصل سیزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و این که به موجب ماده واحده قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم مصوب مردادماه ۱۳۱۲ نسبت به احوال شخصیه و حقوق ارثیه و وصیت ایرانیان غیر شیعه که مذهب آنان به رسمیت شناخته شده لزوم رعایت قواعد و عادات مسلمه متداوله در مذهب آنان در دادگاه ها جز در مواردی که مقررات قانون راجع به انتظامات عمومی باشد تصریح گردیده فلذا دادگاهها در مقام رسیدگی به امور مذکور و همچنین در رسیدگی به درخواست تنفیذ وصیت نامه ملزم به رعایت قواعد و عادات مسلمه در مذهب آنان جز در مورد مقررات قانون راجع به انتظامات عمومی بوده و باید احکام خود را بر طبق آن صادر نمایند این رأی برابر ماده ۴۳ قانون امور حسبی و ماده ۳ از مواد اضافه شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب مردادماه ۱۳۳۷ برای دادگاهها در موارد مشابه لازمالاتباع است»

۳. در مسائل مربوط به فرزندخواندگی، عادات و قواعد مسلمة متداوله در مذهبی که پدرخوانده یا مادرخوانده پیرو آن است^۱.

۱. آئین نامه احوال شخصیه زرتشتیان ایران مصوب ۱۳۸۶/۰۲/۲۷ (منتشر شده در روزنامه رسمی شماره ۱۸۲۸۵ مورخ ۱۳۸۶/۰۹/۱۵).

جناب آقای امیرحسین پور سینا
ریاست محترم هیات مدیره و مدیرعامل روزنامه رسمی کشور
با درود فراوان

نظر به این که احوال شخصیه ویژه جامعه زرتشتیان ایران برابر اصل سیزدهم قانون اساسی بازنگری شده و مورد تأیید انجمن موبدان تهران (مرجع دینی زرتشتیان) و انجمن ها و نهادهای زرتشتی سراسر کشور در همایش تاریخ ۱۳۸۶/۰۲/۲۷ قرار گرفته است و از آن تاریخ لازم الاجرا است، ضمن ارسال متن این آیین نامه که تغییرات پیشنهادی اداره حقوقی قوه قضائیه نیز برابر نامه شماره ۷/۵۷۳۴ به تاریخ ۱۳۸۶/۰۸/۲۸ در آن صورت گرفته، شایسته است گزارش آن را در روزنامه رسمی کشور برای اطلاع عموم درج فرمایید.

شماره. ۷/۵۷۳۴ تاریخ ۱۳۸۶/۰۸/۲۸

ریاست محترم هیات مدیره و مدیریت عامل روزنامه رسمی کشور
بازگشت به استعلام شماره ۹/۲۳۹۲ مورخ ۱۳۸۶/۰۵/۲۱ منضم به یک نسخه از آیین نامه احوال شخصیه زرتشتیان ایران که پس از بررسی اولیه، نسخه دیگری از آن با اصلاحات مختصری در مواد ۹ و ۱۵ و ۴۳ و ۵۴ و ۵۸ و ۶۷ طی نامه شماره ۴۰/۲۱۰۶ مورخ ۱۳۸۶/۰۷/۲۶ به این اداره کل واصل و در کمیسیون مشورتی قوانین مدنی مورد بررسی و مطالعه و اظهار نظر قرار گرفت، نظریه مشورتی کمیسیون نامبرده به شرح ذیل اعلام می شود.

آیین نامه احوال شخصیه زرتشتیان ایران مصوب بیست و هفتم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و هشتادوشش در چهارمین همایش سراسری نهادهای و انجمن های زرتشتی سراسری ایران با اصلاحات جزئی موضوع نامه شماره ۴۰/۲۱۰۶ مورخ ۱۳۸۶/۰۷/۲۶ ریاست محترم انجمن زرتشتیان تهران مورد بررسی و مطالعه قرار گرفت و خلاف انتظامات عمومی به نظر نرسید.

معاون اداره کل امور حقوقی و اسناد و امور مترجمین قوه قضائیه، صدرالدین کیوانی

➤ آئین نامه احوال شخصیه زرتشتیان ایران مورد تأیید انجمن موبدان تهران (مرجع

دینی زرتشتیان) و انجمن ها و نهادهای زرتشتی سراسر کشور به تاریخ

۱۳۸۶/۱۲/۲۷ (با لحاظ پیشنهادهای اصلاحی اداره کل حقوقی قوه قضائیه)

۱. خواستگاری

ماده ۱. از هر دختر یا زن زرتشتی، که شرط لازم برای زناشویی را داشته باشد، می توان خواستگاری کرد.

ماده ۲. رضایت طرفین در زمینه خواستگاری و نامزدی شرط کافی برای پیمان زناشویی نیست.

ماده ۳. وکالت دادن برای اجرای مراسم نامزدی و زناشویی در صورتی لازم است که حضور شخص موکل امکان نداشته باشد.

۲. نامزدی

ماده ۴. نامزدی را در زمانی می‌توان اجرا کرد که دختر چهارده سال تمام و پسر شانزده سال تمام داشته باشد.

ماده ۵. پس از خواستگاری دختر یا زن و دریافت رضایت از او و والدینش می‌توان او را به نامزدی اختیار کرد.

ماده ۶. مراسم نامزدی عبارت است از دو حلقه که پسر و دختر به دست یکدیگر می‌کنند و هدایایی که خانواده آن‌ها به هم می‌دهند.

ماده ۷. جایگاه نامزدی به مانند زناشویی نیست که پسر و دختر آزادی کامل در امر زناشویی داشته باشند.

ماده ۸. پس از فسخ نامزدی هر یک از نامزدها، می‌توانند هدایایی را که خود یا والدین آن‌ها به طرف دیگر داده، درخواست کنند و چنانچه هدایا موجود نباشد، قیمت زمان درخواست آن‌ها دریافت خواهد شد.

ماده ۹. در صورت فسخ نامزدی خساراتی که از جهت اعتماد در انجام زناشویی وارد آمده است، با تأیید کارشناس، قابل دریافت است.

ماده ۱۰. در موردی که قبل از اجرای مراسم زناشویی یکی از نامزدها از جهان درگذرد و از سوی نامزد دیگر و خانواده‌اش هدایایی که به‌عنوان نامزدی داده شده است می‌تواند درخواست شود، در صورتی که هدایا موجود نباشد قیمت زمان خرید هدایا دریافت خواهد شد مگر این‌که آن هدایا در سنت و آیین‌ها استفاده شده باشند.

ماده ۱۱. مدت گذشت زمان دعاوی ناشی از فسخ نامزدی از تاریخ وقوع فسخ دو سال است.

۳. حقوق و تکالیف زناشویی و شرح دارایی‌ها

ماده ۱۲. پیش از آن‌که دختر به سن شانزده سالگی و پسر به سن هیجده سالگی برسد اجرای مراسم زناشویی جایز نیست.

ماده ۱۳. پیش از پیوند زناشویی، گواهی پزشک برای سلامت عروس و داماد از بیماری‌های تنی و روانی، واگیردار و آمیزشی، عدم اعتیاد به مواد مخدر و مشاوره ژنتیکی الزامی است.

ماده ۱۴. اجرای مراسم زناشویی به روش دین مزیدیستی (زرتشتی) و با اجرای مراسم گواه گیری (عقد) توسط موبد و با حضور دست کم هفت نفر از اعضای خانواده و افراد زرتشتی که کمتر از بیست و پنج سال نداشته باشند انجام می‌یابد و با شنیدن پاسخ آری و از روی خشنودی که عروس و داماد خواهند گفت، با ثبت در دفتر ازدواج زرتشتیان، پیوند زناشویی تکمیل خواهد شد.

ماده ۱۵. اجرای مراسم زناشویی مادامی‌که دختر و پسر در سن کمتر از بیست و یک سالگی باشند علاوه بر خواست طرفین رضایت والدین پسر و دختر را نیز لازم دارد، در صورتی که یکی از والدین در گذشته باشد رضایت پدر و یا مادر زنده شرط خواهد بود و چنانچه از والدین هیچ‌یک زنده نباشند رضایت و اجازه جد و با نبودن آن‌ها اجازه جده لازم است.

ماده ۱۶. برای هر مرد زرتشتی بیش از یک زن و برای هر زن زرتشتی بیش از یک شوهر جایز نیست مگر در صورتی که همسر او در گذشته باشد یا جدایی برابر این آیین نامه روی داده باشد.

ماده ۱۷. پس از آیین گواه گیری و پیوند زناشویی، روابط پس از ازدواج و حقوق و تکالیف زن و شوهر در برابر یکدیگر برقرار می گردد.

ماده ۱۸. برای احترام به زندگی مشترک و اینکه عروس و داماد پس از مراسم زناشویی، در همه بخش های زندگی با یکدیگر شریک و همراه باشند، از این رو پس از تاریخ ثبت ازدواج ملزم به رعایت تبصره های زیر می باشند.

تبصره یک. دارایی که پسر یا دختر پیش از ازدواج خود داشته اند، متعلق به خودشان می باشد.

تبصره دو. دارایی که شوهر یا زن به صورت هدیه، جایزه، بخشش، ارث، وصیت و صلح به دست آورده اند جزو دارایی شخصی آنها به شمار می رود.

تبصره سه. هرگونه بدهی که پیش از ازدواج هر یک از شوهر و زن داشته باشند، مربوط به خود آنها است و در صورت توافق کتبی طرفین از دارایی مشترک پرداخت خواهد شد.

تبصره چهار. دارایی که شوهر و زن پس از ازدواج به تنهایی یا هر دو باکار و سرمایه گذاری به دست می آورند جزو اموال مشترک آنان خواهد بود.

ماده ۱۹. سرپرستی خانواده در طول زندگی با شوهر بوده ولی پس از درگذشت و یا محجور و ممنوع یا غایب مفقودالاثر شدنش با زن وی است.

۴. موارد و موانع زناشویی

ماده ۲۰. زناشویی در میان خویشاوندان به شرح زیر ممنوع است.

- ✓ الف. با پدر و اجداد و با مادر و جدات خود و همسر هر قدر بالا رود.
- ✓ ب. با اولاد خود و همسر هر قدر پایین رود.
- ✓ پ. با برادر و خواهر و اولاد آنان هر قدر پایین رود.
- ✓ ت. با عموها و عمه ها، خالوها و خاله ها.
- ✓ ث. فرزندخوانده با پدر و مادرخوانده و برادر و خواهرخوانده و اولاد خوانده خود و همسر هر قدر پایین رود.

۵. مهریه

ماده ۲۱. در آیین زرتشتی طلاق اختیاری نیست بنابراین در اجرای مراسم زناشویی مهریه تعیین و قید نمی شود.

۶. موارد امکان فسخ زناشویی یا طلاق

ماده ۲۲. هرگاه به هنگام اجرای مراسم زناشویی زن و یا شوهر دیوانه بوده یا اختلال حواس داشته در صورتی که همسر و خانواده اش از جنون و اختلال حواس او آگاه نبوده است بر طبق تقاضای طرف دیگر ازدواج قابل فسخ است ولی چنانچه پس از زناشویی و آمیزش، زن جنون و یا بیماری درمان ناپذیری پیدا کند که توانایی انجام وظایف زناشویی را نداشته، مدت دو سال به طول انجامد و پزشکان قادر به درمان او نباشند شوهر به استناد

گواهینامه پزشک قانونی و به شرط نگهداری و پرداخت هزینه زندگی زن خود مجاز به اختیار یک همسر دیگر خواهد بود و در صورت درگذشت شوهر، هر یک از دو همسر به شرح این آیین‌نامه در بخش ارث، به‌طور مساوی، از تمام دارایی شوهر، بهره‌مند خواهند شد.

تبصره. جنون (هر یک از زوجین) اگر بعد از مراسم ازدواج، حادث گردد و مدت دو سال، به طول انجامد و پزشکان قادر به درمانش نباشند، به استناد گواهی پزشک قانونی، از دلایل درخواست طلاق از جانب طرف دیگر خواهد بود.

ماده ۲۳. هرگاه پس از ازدواج مشخص شود که شوهر یا زن یا هر دو توانایی بچه‌دار شدن نداشته و با چاره‌جویی مدت حداقل سه سال درمان نشود و پزشک قانونی گواهی دهد که هر کدام درمان‌پذیر نیستند، زن یا شوهری که درمان‌پذیر است، می‌تواند درخواست طلاق کند و چنانچه زن توانایی بچه‌دار شدن نداشته باشد، شوهر با اخذ رضایت زن خود می‌تواند همسر دیگری اختیار کند.

ماده ۲۴. ابتلاء زن و یا شوهر، به هرگونه مواد مخدر با گواهی پزشک قانونی، که به اساس زندگی خانوادگی آسیب وارد کند و ادامه زندگی برای طرف دیگر دشوار باشد، از دلایل طلاق برای همسر او می‌باشد.

ماده ۲۵. در صورتی که شوهری به شرط تمکین زن در مدت دو سال مخارج زندگی را به زن خود نپردازد، در پی درخواست زن، طلاق مجاز است.

ماده ۲۶. چنانچه اثبات شود که زن مرتکب زنا شده شوهر می‌تواند او را طلاق دهد و همچنین اگر ثابت شود شوهر با زن دیگر زنا کرده، زن او می‌تواند درخواست طلاق نماید.

ماده ۲۷. هرگاه ثابت شود که شوهر نسبت به زن خود به گونه‌ای ستم و بی‌رحمی روا داشته که خطر جانی، مالی و شرافتی داشته و ادامه زندگی آنان پس از اندرزه‌های بزرگ‌ترها و رسیدگی شورای حل اختلاف انجمن زرتشتیان محل سکونت میسر نباشد زن می‌تواند تقاضای طلاق کند و از شوهر خود جدا شود.

تبصره یک. در موردی که زن به کیفیت مذکور در ماده یاد شده حداکثر دو سال جدایی اختیار کرده و در منزل دیگری اقامت کند شوهر وظیفه دارد نسبت به درآمد خود و درخور شخصیت و احتیاج واقعی زن، مخارج او را در منزل جداگانه پرداخت کند.

تبصره دو. هنگامی که زن به کیفیت مذکور در ماده یاد شده بخواهد تقاضای طلاق کند تا تکلیف او با رأی دادگاه تعیین نشده است با نظر دادگاه می‌تواند در زمانی که پرونده او در دادگاه مطرح است منزل جداگانه اختیار کند و مخارج زندگی خود را به شرح ماده ۲۷ تقاضا و اخذ کند.

تبصره سه. در مورد جدایی موقت زن به شرح ماده ۲۷ و تبصره یک و دو باید مسکن او به رضایت طرفین اختیار شود و در صورت عدم توافق، تعیین آن با شورای حل اختلاف زرتشتیان محل سکونت و یا دادگاه خواهد بود.

ماده ۲۸. اگر زنی نافرمان باشد و رفتار او، بیم خطر جانی، مالی و شرافتی برای شوهر داشته باشد که نتوان با اندرز یا رسیدگی شورای حل اختلاف زرتشتیان محل سکونت این پدیده را برطرف کرد برحسب درخواست شوهر طلاق پذیرفته می‌شود.

ماده ۲۹. در صورت نبودن توافق اخلاقی بین زن و شوهر، که زندگی آن‌ها، غیرممکن و غیرقابل تحمل باشد و برحسب درخواست طرفین، با نظر شورای حل اختلاف زرتشتیان محل سکونت آنان با تقاضای طلاق موافقت می‌شود.

ماده ۳۰. اگر مردی زرتشتی، زن غیر زرتشتی داشته یا پس از ازدواج با زن زرتشتی، زن غیر زرتشتی انتخاب کند و حقیقت را پنهان کرده باشد، همسر زرتشتی او بعد از اطلاع می‌تواند تقاضای طلاق کند، شوهر مکلف است یک‌دوم از کل دارایی خود را به همسر زرتشتی پرداخت و انتقال دهد. در صورت عدم آگاهی و عدم طلاق در طول زندگی زناشویی، پس از درگذشت شوهر نیز یک‌دوم از کل دارایی شوهر متوفی به همسر زرتشتی انتقال داده خواهد شد.

ماده ۳۱. هنگامی که زن یا شوهر از دین زرتشتی به آیین دیگری روی آورد موجبات طلاق بین آن‌ها واقع شده و در این مورد طرفی که ترک دین کرده وظیفه دارد در صورت طلاق یک‌دوم از کل دارایی خود را به طرف دیگر که در دین زرتشتی باقیمانده است پرداخت و انتقال دهد و در این صورت سرپرستی و تربیت فرزندان نیز به هزینه مرد به عهده طرفی است که در کیش زرتشتی باقی‌مانده است.

ماده ۳۲. هرگاه شوهر پنج سال پی‌درپی غیبت کند و خبری از زنده بودن او نرسد، به منزله غایب مفقودالثر تلقی می‌شود و زن او می‌تواند درخواست طلاق کند.

ماده ۳۳. هرگاه یکی از طرفین به موجب رأی قطعی دادگاه به پنج سال حبس محکوم و حکم مجازات در حال اجرا باشد، طرف دیگر می‌تواند، تقاضای طلاق کند.

ماده ۳۴. هرگاه زن و شوهری به مدت ۵ سال پی‌درپی از یکدیگر جدا زندگی کنند، به درخواست هر یک از طرفین می‌توانند تقاضای طلاق کنند.

ماده ۳۵. در موقع طلاق هرگونه کالا و هدایایی که از طرفین تا آن زمان به طرف دیگر داده شده است متعلق به طرفی است که به او هدیه شده است.

ماده ۳۶. طرفی که مقصر در مواد ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ و ۲۷ و ۲۸ و ۳۰ و ۳۱ و ۳۳ شناخته شود از نصف دارایی به‌موجب تبصره ۴ ماده ۱۸ محروم خواهد شد و فقط اثاثیه، اموال و بقیه دارایی شخصی خود را دریافت می‌کند.

ماده ۳۷. پس از صدور حکم طلاق از دادگاه و پرداخت حقوق طرفین برابر آیین نامه احوال شخصیه زرتشتیان، رویداد طلاق، (برابر مقررات ثبت احوال کل کشور)، در دفترخانه ویژه زرتشتیان ثبت خواهد شد.

۷. در مورد فرزندان و نگهداری آن‌ها

ماده ۳۸. نگهداری فرزند، از حیث معاش و تربیت بر عهده والدین است و در صورت درگذشت یکی از والدین بر عهده آن دیگری که زنده است، خواهد بود.

ماده ۳۹. در طول محاکمه بین زن و شوهر، در مورد طلاق، نسبت به نگهداری فرزند کمتر از ۱۸ سال و یا در رحم، دادگاه ترتیبی عادلانه مقرر خواهد کرد و نیز در زمان صدور حکم طلاق، نسبت به نگهداری فرزند یا فرزندان کمتر از ۱۸ سال تمام، دادگاه، با توجه به نظر شورای حل اختلاف زرتشتیان محل سکونت در مورد صلاحیت هر یک از والدین تصمیم منطقی اتخاذ خواهد کرد.

ماده ۴۰. به هنگام فوت پدر، در صورتی که فرزندی زیر ۱۸ سال داشته باشد، مادامی که مادر زنده است و شوهر دیگری اختیار نکرده، نگهداری و پرورش فرزند به عهده اوست در غیر این صورت جد پدری و چنانچه نباشد جد مادری و اگر از اجداد هیچ کدام نباشد با نظر شورای حل اختلاف زرتشتیان محل و رعایت مصلحت فرزند صغیر، دادگاه قییم را تعیین خواهد کرد.

ماده ۴۱. در مورد درگذشت فرزند خانواده در صورتی که از خود به اندازه کافی دارایی کافی نگذاشته باشد چنانچه پدر زنده باشد نگهداری نوه بر عهده نامبرده خواهد بود و همچنین نسبت به همسر وی مادام که همسر اختیار نکرده است هرگاه پدر در گذشته باشد و سهم الارث فرزند در گذشته به اندازه ای نباشد که معاش و پرورش فرزند در گذشته و نگهداری همسر او کند با رعایت شرح فوق بر عهده مادر و چنانچه مادر او بی سرمایه یا در گذشته باشد بر عهده جد پدری است و در صورت درگذشت یا ناداری (عدم توانایی مالی) جد پدری بر عهده اولاد جد پدری است و نسبت به نگهداری همسر شخص در گذشته نیز این چنین خواهد بود.

۸. ولایت قهری و قیمومت

ماده ۴۲. فرزندان کمتر از ۱۸ سال، تحت ولایت قهری پدر و در صورت فوت و یا محجور و ممنوع یا غایب مفقودالثر شدن او تحت ولایت قهری مادر است (در صورتی که پس از درگذشت پدر، همسرش ازدواج نکرده باشد و یا محجور و ممنوع نشده باشد) و در صورت درگذشت هر دو یا درگذشت پدر و ازدواج بعدی مادر تحت ولایت قهری جد پدری خود می باشد در صورت نبودن ولی، قییم زرتشتی با نظر انجمن زرتشتیان محل سکونت صغار تعیین می شود و همچنین است نسبت به فرزند غیر رشید یا سفیه یا دیوانه.

ماده ۴۳. هر یک از پدر، مادر و اجداد به هنگام ولایت خود برای فرزند کمتر از ۱۸ سال که تحت ولایت اوست می توانند نماینده ای رسمی تعیین کنند تا پس از درگذشت او چنانچه ولی قهری موجود نباشد وصی شود.

۹. فرزندخواندگی و پُل گذاری

ماده ۴۴. تعیین فرزندخوانده که جایگزین فرزند حقیقی خواهد شد با رعایت مقررات زیر است.

✓ الف. در موردی که زن و شوهری بی فرزند باشند می توانند با موافقت یکدیگر، از جامعه زرتشتی کسی را به عنوان فرزند خود برگزینند.

- ✓ ب. هر مرد و زن زرتشتی که بالای ۴۰ سال داشته باشد، می تواند از جامعه زرتشتی کسی را با موافقت انجمن زرتشتیان محل سکونت به عنوان فرزند خود برگزیند.
- ✓ پ. هر کس فرزندخوانده اختیار کند آن فرزندخوانده وارث شخصی اوست و چنانچه ازدواج دیگری داشته باشد و فرزندی از او به وجود آید، فرزندخوانده نیز در ردیف یکی از فرزندان او خواهد بود و در حقوق و مقررات مانند یک فرزند حقیقی محسوب خواهد شد.
- ✓ ت. پس از تعیین فرزندخوانده باید مراتب در دفتر انجمن زرتشتیان محل ثبت و به امضاء پدرخوانده و یا مادرخوانده و چهار تن گواه برسد و دفتر انجمن محل نیز باید گواهی نامه مبنی بر هویت و شناسایی فرزندخوانده صادر و به فرزندخوانده داده شود و مراتب باید در شناسنامه کسی که فرزندخوانده برگزیده است ثبت شود.
- ماده ۴۵. در قسمت بند ب از ماده ۴۴ به هنگامی که زن بیوه یا شوهر بیوه، کسی را به فرزندی خود اختیار کند آن فرزندخوانده فقط وارث همان زن یا شوهر خواهد بود که او را به فرزندی خوانده است مگر در موردی که وارث زن یا شوهر که او را به فرزندی خوانده نیز موافقت کند که همان شخص معین فرزند خواند زن و شوهر هر دو به شمار می آید.
- ماده ۴۶. در موردی که فردی، بی فرزند از جهان درگذرد و فرزندخوانده هم نداشته باشد و وصیتی هم نکرده باشد، نزدیک ترین ورثه (ورثه قانونی) می تواند در صبح روز چهارم پس از مرگ، با حضور موبد و حضار، شخصی حقیقی را به سمت پُل گذاری شخص درگذشته معین کند و در این صورت، پُل گذاری، سِمَت فرزند حقیقی را خواهد داشت.
- تبصره. صبح چهارم هنگام تعیین پُل گذار باید گواهی نامه در سه نسخه تنظیم و به امضای ورثه، موبد و چهارتن گواه و سپس به گواهی انجمن زرتشتیان محل سکونت رسانیده و با ثبت در دفتر انجمن یک نسخه از آن به پُل گذار تسلیم گردد.
- ماده ۴۷. در تعیین پُل گذار، بستگان نزدیک درگذشته، حق تقدم دارند و چنانچه درگذشته بستگانی نداشته باشد، از میان سایر زرتشتیان، شخصی را انتخاب می کنند.
۱۰. تقسیم ارث
- ماده ۴۸. از دارایی بازمانده از درگذشته موارد زیر از وصیت ارث جدا می گردد.
۱. مخارج خاک سپاری،
 ۲. مبلغی که برای اجرای مراسم دینی برای شخص درگذشته لازم است و یا برای درگذشتگانی که بر عهده درگذشته فعلی است،
 ۳. قروض مسلم درگذشته،
 ۴. مبلغی که برای صرف امور خیریه اختصاص داده باشد. بقیه به عنوان دارایی خالص او محسوب و در اختیار ورثه قرار می گیرد.
- ماده ۴۹. در هنگامی که شخصی زرتشتی (اعم از زن و مرد) بدون وصیت نامه بمیرد و از او پدر و مادر و همسر و فرزندان بازمانده باشد، دارایی او به این نحو تقسیم خواهد شد. نخست از کل دارایی خالص او با رعایت ماده ۴۸، به هر یک از پدر و مادر، در صورتی که هر دو زنده باشند، یکدهم در غیر این صورت یکهشتم، سهم آنکه زنده است، داده می شود و

نسبت به بقیه دارایی، سهم هر یک از ورثه، اعم از همسر و هر یک از فرزندان پسر و دختر مساوی خواهد بود.

تبصره ۱. اگر در میان فرزندان متوفی فردی درمان‌ناپذیر شامل محجور، سفیه، مجنون یا معلول ناتوان وجود داشته باشد به‌اندازه دو برابر سهم‌الارث به او تعلق می‌گیرد.

تبصره ۲. برای نگهداری و تأمین مخارج پدر و مادر یا اجداد، هر یک از ورثه به‌طور مساوی موظف به پرداخت مخارج آن‌ها می‌باشند.

ماده ۵۰. هنگامی که بر اثر حوادث، زن و شوهری باهم بمیرند، هیچ‌کدام از یکدیگر ارث نمی‌برند، وراثت هر یک از زن و شوهر به‌طور جداگانه از دارایی آنان ارث می‌برند.

ماده ۵۱. هرگاه شخصی بدون تنظیم وصیت‌نامه، بدون همسر و فرزند، از جهان درگذرد، دارایی خالص او با رعایت ماده ۴۹ بین پدر و مادر به‌طور مساوی تقسیم خواهد شد و در صورت زنده بودن یکی از آن‌ها کلیه دارایی خالص به او می‌رسد و در صورت عدم تعیین پل‌گذار و نبودن وراثت طبقات اول به طبقات بعدی می‌رسد.

ماده ۵۲. اگر فرزندی قبل از پدر و مادر فوت شده باشد پس از درگذشت پدر و مادر در موقع تقسیم ارث در صورتی که از آن فرزند درگذشته همسر و فرزندی باقی‌مانده باشد سهم فرزندی او به همسر و فرزندان وی تعلق خواهد گرفت و در صورت نداشتن فرزند، مطابق ماده ۵۳ ارث می‌برد.

ماده ۵۳. در موقع مرگ زن یا شوهر که همسری از او باقی باشد بدون آن که فرزندی از خود او مانده باشد، نصف دارایی او بدون وصیت‌نامه همسری است که زنده باشد و نصف دیگر به پدر و مادر شخص درگذشته خواهد رسید و اگر هیچ‌یک زنده نباشند کلیه دارایی خالص به همسر او تعلق خواهد گرفت.

ماده ۵۴. اگر در موقع فوت شوهری زن او آستان باشد تقسیم ارث موقوف به بعد از وضع حمل خواهد بود و چنانچه بخواهند دارایی را تقسیم کنند باید برای حمل، بهره مساوی به اندازه سهم دو فرزند کنار گذارند.

ماده ۵۵. هرگاه زن یا شوهر یا هر دو از ازدواج دیگری نیز فرزندی داشته باشند فرزند هر یک از آن‌ها از نامادری و ناپدری خود ارث نمی‌برند.

ماده ۵۶. کسی که به مناسبت فرزندخواندگی حق ارث بردن از پدر و مادری که او را به فرزندی خوانده‌اند پیدا کرده است این حق مانع از ارث بردن او از والدین و خویشاوندان حقیقی خود نخواهد بود.

ماده ۵۷. وقتی که وراثت درگذشته، منحصر به چند برادر و خواهر باشد، نسبت ارث هر یک از برادران و خواهران، به‌طور مساوی خواهد بود.

ماده ۵۸. چنانچه فرزندخوانده قبل از فوت پدرخوانده یا مادرخوانده و یا پدر و مادر حقیقی او بمیرد که از او زن و فرزندی باقی نباشد نصف از دارایی او متعلق به پدر و مادر حقیقی و نصف دیگر به پدر و مادرخوانده و یا هر یک از آن‌ها که سیمت فرزندخواندگی او را داشته است تعلق خواهد گرفت و اگر همسر و فرزندی از او باقی باشد، هر یک از پدر و

مادرخوانده، و حقیقی یک دهم، اگر هر دو زنده باشند در غیر این صورت یک هشتم سهم هر یک که زنده باشد، خواهد بود و بقیه بین همسر و فرزندان، به طور مساوی تقسیم خواهد شد.

ماده ۵۹. در صورتی که فرزندخوانده‌ای پس از فوت پدر و مادرخوانده از جهان درگذرد و از او زن و فرزندی باقی نباشد دارایی او بین پدر و مادر حقیقی یا وراث آن‌ها تقسیم خواهد شد.

ماده ۶۰. قتل از موانع ارث است، بنابراین کسی که مورث خود را از روی عمد بکشد، از ارث او محروم می‌شود.

ماده ۶۱. اگر در میان وراث، غایب مفقودالائری باشد سهم او به مدت ۵ سال کنار گذارده می‌شود تا حال او معلوم گردد.

ماده ۶۲. چنانچه یکی از ورثه مذکور در این آیین‌نامه تا هنگام فوت مورث زرتشتی خویش و یا پس از آن از دین زرتشتی خارج شود، ارث به او تعلق نمی‌گیرد.
۱۱. وصیت

ماده ۶۳. هر زرتشتی می‌تواند به موجب وصیت، اموال خود را میان ورثه و یا اشخاص دیگر تقسیم کند و یا برای امور خیریه دیگری که بخواهد پس از مرگ خود وصیت کند. تخلف از وصیت جایز نیست.

ماده ۶۴. در صورتی که موصی بعد از وصیت فرزندان دیگری پیدا کند یا پس از درگذشت او حملی ظاهر شود و مسلم نباشد که موصی قصد محروم کردن فرزندان بعدی یا حمل را از ارث داشته به هر یک از آن‌ها به قدر سهمی که با فرض نبودن وصیت، از تمام دارایی بهره‌ور می‌شده سهم می‌گردند.

ماده ۶۵. شخص زرتشتی نمی‌تواند وصی غیر زرتشتی برای بازماندگان خویش تعیین کند.

ماده ۶۶. در صورت نبودن وصیت و ورثه‌ای از طبقات اول و دوم، کلیه دارایی‌های خالص در گذشته با رعایت ماده ۴۹، به طور مساوی متعلق به طبقه سوم یعنی پدربزرگ و مادربزرگ اعم از پدری یا مادری (هر یک زنده هستند) خواهد بود؛ و در صورت زنده نبودن هیچ‌یک از آن‌ها، تمام دارایی مابین طبقه چهارم، به طور مساوی تقسیم خواهد شد.

ماده ۶۷. در صورتی که شخصی زرتشتی بدون تنظیم وصیت‌نامه بمیرد و وارثی نیز نداشته باشد و در صبح چهارم، نیز پُل گذاری تعیین نگردد، تمام دارایی در گذشته به انجمن زرتشتیان محل سکونت واگذار می‌شود، تا صرف امور مراسم دینی به نام در گذشته و امور خیریه زرتشتیان گردد.

ماده ۶۸. در صورتی که انجمن زرتشتیانی در محل سکونت نباشد، در تمام مواردی که در این آیین‌نامه آمده است انجمن زرتشتیان تهران صالح خواهد بود.

۱۲. ترتیب طبقات ارث

ماده ۶۹. در طبقات وراث طبقه اول مقدم بر طبقه دوم و دوم مقدم بر سوم است و به همین نحو طبقات بعدی به شرح زیر.

avabook.com

-
- ✓ طبقه اول. زن یا شوهر، فرزندان، پدر و مادر و فرزندزاده درموردی که برابر این آیین‌نامه قائم‌مقام فرزندان درگذشته واقع می‌شوند.
 - ✓ طبقه دوم. برادر و خواهر درگذشته و فرزندان آنها هر قدر پایین برود.
 - ✓ طبقه سوم. جد و جده.
 - ✓ طبقه چهارم. عموها و عمه‌ها و خالوها و خاله‌ها و فرزندان آنها.
- تبصره. با بودن هر یک از وراث درج‌ات اول در طبقه دوم و چهارم، درجات بعدی از ارث محروم می‌گردند.

**قانون رسیدگی به دعاوی مطروحه راجع به احوال شخصیه
و تعلیمات دینی ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی^۱
مصوب ۱۳۷۲/۰۴/۰۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام**

ماده واحده

رای وحدت رویه شماره ۳۷ مورخ ۱۳۶۳/۰۹/۱۹ هیأت عمومی دیوان عالی کشور، عیناً و به شرح ذیل به تصویب رسید:

نظر به اصل سیزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و این که به موجب ماده واحده قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم مصوب مرداد ماه ۱۳۱۲ نسبت به احوال شخصیه و حقوق ارثیه و وصیت ایرانیان غیر شیعه که مذهب آنان به رسمیت شناخته شده لزوم رعایت قواعد و عادات مسلمة متداوله در مذهب آنان در دادگاهها جز در مواردی که مقررات قانون راجع به انتظامات عمومی باشد تصریح گردیده فلذا دادگاهها در مقام رسیدگی به امور مذکور و همچنین در رسیدگی به درخواست تنفیذ وصیت نامه ملزم به رعایت قواعد و عادات مسلمة در مذهب آنان جز در مورد مقررات قانون راجع به انتظامات عمومی بوده و باید احکام خود را بر طبق آن صادر نمایند این رای برابر ماده ۴۳ قانون امور حسبی و ماده ۳ از مواد اضافه شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب مرداد ماه ۱۳۳۷ برای دادگاهها در موارد مشابه لازمالاتباع است.

قانون «رسیدگی به دعاوی مطروحه راجع به احوال شخصیه و تعلیمات دینی ایرانیان (زرتشتی، کلیمی و مسیحی)» در اجرای بند هشتم اصل ۱۱۰ قانون اساسی در جلسه روز پنجمشنبه مورخ ۱۳۷۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح ماده و آمده فوق به تصویب رسیده است.

۱. منتشرشده در روزنامه رسمی شماره ۱۴۱۳۸ مورخ ۱۳۷۲/۰۷/۰۱

قانون امور حسبی^۱ مصوب ۱۳۱۹/۰۴/۰۲

۱. منتشر شده در روزنامه رسمی شماره ۳۴۸۶، (به نقل از مجموعه قوانین سال ۱۳۱۹ صفحه ۳۵ به بعد)

❖ آرای وحدت رویه مرتبط با قانون امور حسبی مصوب ۱۳۱۹/۰۴/۰۲

۱. رأی وحدت رویه شماره ۸۰۰ مورخ ۱۳۳۶/۰۴/۱۱ هیأت عمومی دیوان عالی

کشور

چون به موجب ماده ۲۷ قانون امور حسبی تصمیم دادگاه وقتی قابل فرجام است که در قانون تصریح شده باشد و در مورد تصمیم دادگاه راجع به حجر در قانون تصریح به حق فرجام نشده است و مستنبط از ماده ۴۴ قانون مزبور هم که حق فرجام در آن تصریح گردیده ناظر به موردی است که شخص ثالث بر تصمیم دادگاه اعتراض کرده باشد بنابراین احکام مربوط به حجر برای اشخاص ذی نفعی که طبق ماده ۱۵ قانون مذکور در جریان رسیدگی دخالت داشته و عنوان شخص ثالث نداشته‌اند قابل فرجام نمی باشد.

۲. رأی وحدت رویه شماره ۷۵۳ مورخ ۱۳۹۵/۰۶/۰۲ هیأت عمومی دیوان عالی

کشور

حکم ماده ۴۸ قانون امور حسبی که مقرر داشته «امور قیمومت راجع به دادگاهی است که اقامتگاه محجور در حوزه آن دادگاه است» و در رأی وحدت رویه شماره ۲۲۴ مورخ ۱۳۲۳/۰۷/۲۷ هیأت عمومی دیوان عالی کشور نیز بر آن تأکید شده است، ناظر به مواردی است که ابتدائاً باید برای محجور قیم تعیین شود و لکن بعد از تعیین قیم به حکم ماده ۵۴ همان قانون «عزل و تعیین قیم جدید و تعیین قیم موقت و سایر امور محجور که راجع به دادگاه است با دادگاهی است که بدو تعیین قیم کرده است»، بر این اساس در مواردی که دادستان هم طبق ماده ۲۱ قانون یاد شده مکلف به اقدامی باشد دادرسی که در معیت این دادگاه انجام وظیفه می نماید، صالح به رسیدگی است.

۳. رأی وحدت رویه شماره ۷۲ مورخ ۱۳۵۳/۰۹/۰۴ هیأت عمومی دیوان عالی کشور

وظایفی که قانون در باب اعلام حجر مجنون یا سفیه به عهده دادستان مجول کرده است منافعی با اینکه اشخاص ذی نفع در صورت اقتضاء برای اثبات حجر به دادگاه مراجعه کنند نیست فوت کسی که درخواست حجر او شده مانع رسیدگی دادگاه نمی باشد زیرا آثاری که بر حجر مترتب است با فوت محجور از بین نمی رود و دادگاه علی الاصول باید رسیدگی را به طرفیت وراثت ادامه داده و حکم مقتضی صادر نماید.

۴. رأی وحدت رویه شماره ۲۴۶۷ مورخ ۱۳۳۵/۱۱/۲۸ هیأت عمومی دیوان عالی

کشور

چون به موجب ماده ۹۹ قانون امور حسبی قسیم از تصمیم دادگاه راجع به عزل خود می تواند پژوهش بخواند لذا تجدید رسیدگی در مرحله بدوی به عنوان غیابی بودن تصمیم مزبور مورد ندارد.

۵. رأی وحدت رویه شماره ۱۶۷۸ مورخ ۱۳۲۹/۱۰/۲۳ هیأت عمومی دیوان عالی

کشور

با توجه به اینکه صلاحیت دادگاه شهرستان نسبت به دادگاه بخشی نسبی است و ماده ۳۶۲ قانون امور حسبی دادگاه بخش را در مورد اعتراض به تصدیق انحصار وراثت مرجع